

10. «Про глобальні пріоритети розвитку України в програмі «Україна - 2010» Белов О.Ф., Пирожков С.І. [Електронний ресурс] - режим доступу: www.niurr.gov.ukrtpublishing.

11. Жарова С.І. «Стан патентно-ліцензійної роботи за 2003-2011 роки. 31.05.2012 15:03 [Електронний ресурс] - режим доступу: http://www.nuft.edu.ua/index.php?page=info&name=viddil_intelektualnoi_vlasnosti

***Аннотация.** В статье исследованы основные принципы обеспечения конкурентоспособности отечественных промышленных и аграрных товаропроизводителей ведения хозяйственной деятельности на инновационной основе. Определены факторы неэффективности функционирования научно-исследовательских работ и перспективные пути управления развитием национальной инновационной системы Украины.*

***Ключевые слова:** инновационная деятельность, бухгалтерский учет, хозяйственная деятельность.*

***Summary.** In this paper the basic principles of the competitiveness of domestic industrial and agricultural producers of business on the basis of innovation. Identified inefficiencies functioning research and promising way to manage the development of the national innovation system of Ukraine.*

***Keywords:** Innovation, accounting, operations.*

УДК 657.4:657.633

Трачова Д. М.

Легеза Д.Г.

Таврійський державний агротехнологічний університет

ВПЛИВ ЗМІНИ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА НА ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

***Анотація.** Проаналізовано практику втілення, переваги і недоліки застосування норм Податкового Кодексу для підприємств аграрної сфери виробництва. Запропоновано напрямки удосконалення системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, обґрунтовано необхідність пошуку шляхів удосконалення системи оподаткування з урахуванням її стимулюючої складової.*

***Ключові слова:** оподаткування підприємств, Податковий Кодекс України, бухгалтерський облік, звітність підприємств.*

Вступ. Реформування економіки України зумовило значні зміни фінансового механізму її регулювання, зокрема податкової системи. Ця система

стала однією з найважливіших у фінансових відносинах між державою і суб'єктами господарювання. До того ж вона є різноплановою і впливає практично на всі аспекти діяльності підприємств.

Постановка проблеми. Оскільки діюча податкова система постійно змінюється, що свідчить про намагання запровадити ефективно діючі відносини між державою і підприємствами, які поряд із формуванням бюджету, забезпечували б стимулювання і розвиток виробництва. Облікове забезпечення звітності про податки і податкові платежі є надзвичайно важливим, якщо до того ж врахувати доволі жорстку систему фінансових санкцій, що застосовують до підприємств, керівників і бухгалтерів при виявленні помилок і викривлень при їх обчисленні.

Аналіз останніх досліджень. Слід зазначити, що вітчизняні економісти, зокрема, професор О.І. Амош, професор В. Вишневський та Д. Ліпницький, розглядаючи систему оподаткування, звертають увагу на те, що на розмір податкового тягара впливають і витрати зі складання податкової звітності.

Мета статті. Метою статті є дослідження впливу зміни податкового законодавства на діяльність виробників аграрного сектору.

Виклад основного матеріалу. Становлення системи оподаткування в Україні почалося з ухваленням 25 червня 1991 р. Закону "Про систему оподаткування". У ньому було визначено принципи побудови і призначення системи оподаткування, дано перелік податків, зборів, названо платників та об'єкти оподаткування. Таким чином було закладено основи системи оподаткування, створено передумови для її наступного розвитку.

Ураховуючи те, що Україна користувалася податковим законодавством 1991 р. понад 10 р. до 2010р., то це викликало нагальної необхідності внесення змін у податкове законодавство. Тому 2 грудня 2010 р. Верховною Радою України було прийнято Податковий Кодекс України.

Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають у процесі встановлення, зміни та скасування податків та зборів в Україні, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх

адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.

В останньому варіанті закону дано більш повне і чітке визначення принципів побудови системи оподаткування, а також понять системи оподаткування, платників податків і зборів, об'єкта оподаткування; обов'язків, прав і відповідальності платників податків; видів податків, зборів і порядку їх зарахування до бюджету та державних цільових фондів.

Основні положення Кодексу поширюються на всі підприємства без урахування їхньої сфери економічної діяльності. Передусім треба відмітити положення щодо зменшення ставки податку на додану вартість у 2014 році до 17% та податку на прибуток протягом 6 років до 16%.

Режим оподаткування сільськогосподарських підприємств податком на прибуток суттєвих змін не зазнав. Підприємства, основною діяльністю яких є виробництво сільськогосподарської продукції, подають декларацію з податку на прибуток у строки, визначені законом для річного податкового періоду, та сплачують податок за підсумками звітного податкового року. При цьому, сума нарахованого податку на прибуток зменшується на суму плати за землю, що використовується у сільськогосподарському виробництві.

При цьому великою проблемою для багатьох підприємств є збільшення бази оподаткування. Новим для бізнесу є положення щодо скасування правила «першої події», що може ускладнити бухгалтерський облік на вітчизняних підприємствах. Сюди слід віднести проблему взаємодії із платниками єдиного податку, яка виражається у забороні відношення на витрати вартість товарів та послуг, які були придбані у платників єдиного податку.

Не зазнав суттєвих змін із прийняттям Податкового кодексу і фіксований сільськогосподарський податок. Однак деякі новації все ж присутні. Автори документа в своїй пояснювальній записці зазначають, що з його прийняттям буде вдосконалений чинний порядок оподаткування сільгоспідприємств,

ключові норми якого не змінювалися з 1999 року, та будуть усунені недоліки в чинному порядку оподаткування фіксованим сільськогосподарським податком, які створюють дискримінаційні умови для господарської діяльності інших сільгоспідприємств, стримуючи їх розвиток.

У прийнятій редакції Кодексу, на відміну від чинного законодавства, більш чітко визначено термін «сільськогосподарська продукція» (виключно товарна), що використовується при визначенні платників фіксованого сільськогосподарського податку, оскільки його неоднозначне тлумачення створювало умови для ухилення від оподаткування тим особам, які не займаються сільськогосподарським товарним виробництвом.

Розмір фіксованого сільськогосподарського податку тепер буде визначатися, виходячи із грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення, з урахуванням її щорічної індексації відповідно до земельного законодавства. Передбачено запровадження окремого обліку доходів платників фіксованого сільгосподатку, отриманих від продажу несільськогосподарської продукції, з оподаткуванням таких доходів у загальному порядку. Крім того, передбачено обмеження строку застосування цього податку до 2010 року.

Такі зміни були обумовлені низкою об'єктивних причин. А саме: відсутність можливості реформованому сільському господарству створити за період дії фіксованого сільськогосподарського податку міцну матеріально-технічну та фінансову базу для подальшого стабільного сільськогосподарського виробництва. Таким чином, із прийняттям Податкового кодексу були вирішені проблеми, що виникали із застосуванням фіксованого сільськогосподарського податку, зокрема, обліку осіб (які створюються шляхом злиття, приєднання, поділу (виділу), перетворення) та вдосконалення механізму обчислення цього податку.

Також позитивними змінами щодо фіксованого сільськогосподарського податку є незмінність статусу платника цього податку як юридичної особи, а головне те, що уточнюється загальний рівень доходу сільськогосподарського товаровиробника, який був отриманий від реалізації сільськогосподарської

продукції власного виробництва та продуктів її переробки. Якщо раніше загальна сума доходу такого підприємства за попередній звітний рік мала перевищувати 75%, щоб отримати право на реєстрацію платником фіксованого сільськогосподарського податку, то відповідно до прийнятого Кодексу така питома вага має лише дорівнювати 75%.

Прийняття Податкового кодексу також має і негативні наслідки для сільського господарства. Мова йде про заборону застосування нульової ставки ПДВ при експорті зернових культур товарних позицій 1001-1008 та технічних культур товарних позицій 1205 та 1206. Це означає, що агрокомпанії мають нараховувати 20% ПДВ при першій поставці зерна, ріпаку та соняшнику, та не матимуть права на відшкодування ПДВ при експорті цих культур. Звідси зростання цін на зерно, що може призвести до неконкурентоспроможності українського продукту щодо імпортованого. Ця норма введена в дію 1 липня 2011 року.

Із не менш негативними наслідками із прийняттям Податкового кодексу зіткнулися виробники молока та м'яса. Це пов'язано зі скасуванням чинного режиму нарахування дотацій для виробників молока і м'яса. За новими правилами дотація не буде здійснюватися автоматично, оскільки уряд відповідно до Кодексу має запроваджувати під час прийняття бюджету зміну чинного на сьогодні прозорого і автоматичного механізму надання дотацій на централізацію ПДВ від переробників у спецфонді держбюджету та розподіл його у ручному режимі за невідомим наразі алгоритмом. Проте згідно з перехідними положеннями така норма буде введена в дію лише з 1 січня 2015 року, а до цього часу буде збережений чинний порядок нарахування дотацій.

Податковий Кодекс, було прийнято з метою заміни тисячі законів на компактний збірник у одному документі, який би регулював податкові відносини платників податків із державою, визначав би принципи побудови системи оподаткування, перелік податків, зборів та інших податкових платежів, що підлягають сплаті до бюджетів всіх рівнів, методику їх обчислення, ставки оподаткування, порядок адміністрування податків та умови дотримання

платниками податків та податковими органами норм податкового законодавства.

Податковий Кодекс України розроблено на виконання Програми економічних реформ Президента України на 2010 – 2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава». Шляхи реформування податкової політики визначені у даному законі згідно поставленої мети та цілей зовнішнього та внутрішнього розвитку держави.

Як зазначалося раніше, на адміністрування податків витрачаються досить значні кошти, що говорить про необхідність зменшення цих цифр до мінімуму. Визначаються механізми виконання податкового обов'язку платників податків, шляхом визначення порядку розрахунку, декларування і сплати податкових зобов'язань.

Закріплюється перелік контролюючих органів та межі їх компетенції, затверджуються на рівні закону умови повернення помилково та/або надмірно сплачених грошових зобов'язань платників податків, вдосконалюються процедури адміністрування податку з доходів фізичних осіб, які нараховуються та сплачуються податковими агентами.

Скорочення термінів процедури оскарження рішень контролюючих органів шляхом запровадження дворівневої системи оскарження рішень контролюючих органів замість трирівневої, що сприятиме прискоренню надходжень грошових зобов'язань платників до бюджету.

З метою досягнення Україною стандартів Євросоюзу та сприяння розвитку науково-технологічної та інформаційної бази запроваджується обов'язкове подання декларації великими і середніми підприємствами в електронній формі із застосуванням електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством.

В умовах реформування спрощеної системи оподаткування, передбачається надання спеціальних інвестиційних пільг: запровадження на 5 років нульової ставки податку для новоутворених суб'єктів господарювання, а також підприємств з щорічним обсягом доходів до 3 млн. грн. з метою

залучення інвестицій в оновлення основних засобів, створення додаткових робочих місць, збільшення обсягів виробництва продукції, робіт, послуг.

У процесі реформування податку на прибуток передбачається, що зміни у конструкції податку не повинні нести ніякого фіскального навантаження, а сам податок має виконувати виключно регулятивно-стимулюючу функцію, для того, щоб не стримувати розвиток виробництва.

З метою удосконалення амортизаційної політики розширено класифікацію основних засобів у податковому обліку, передбачено 16 груп основних фондів замість 4 груп у діючому законодавстві. З метою нарахування амортизації нематеріальних активів у Податковому кодексі запроваджено класифікацію таких активів (6 груп) і встановлено строки нарахування амортизації для кожної з цих груп.

Для посилення регулюючої функції, збільшення фінансування будівництва доріг та компенсації втрат бюджету в наслідок скасування транспортного податку, підвищуються ставки акцизного податку на нафтопродукти та запроваджується оподаткування скрапленого газу, який використовується в якості палива.

З прийняттям Податкового кодексу та вступом його в дію на протязі 2011-2012 років та й нині уряд приймає поправки до Податкового кодексу та схвалює певні рішення, що говорить про недосконалість цього нормативного документу.

Висновки та пропозиції. Прийняття Податкового кодексу України усунуло протиріччя та неоднозначності в минулому податковому законодавстві. В кодексі передбачено норми, які забезпечать реальний законодавчий вплив на суб'єктів господарювання, які використовують схеми ухилення від оподаткування та мінімізації податкових зобов'язань. Натомість хотілося б відмітити неоднозначність даного нормативно-правового акту, що протирічить меті його запровадження. Даний кодекс повинен був перетворити існуючу податкову систему у злагоджений механізм, а в разі внесення поспішних та масштабних змін у законодавство з питань оподаткування,

платники податків знаходяться на роздоріжжі нового законодавства та пережитків попереднього, що значно ускладнило облікові процеси підприємства і зовсім не сприяло поєднанню методології ведення обліку за вимогами П(С)БО та податковим законодавством. Бухгалтери підприємств, як і раніше, повинні вести облік передусім для податкової інспекції, а у другу чергу для управління підприємством. Крім того удосконалення системи оподаткування повинно торкатися не тільки механізму справляння податку, а і методики його нарахування, яка повинна містити елементи стимулювання розвитку аграрного виробництва.

Список використаних джерел:

1. Войтенко В.Г., Трофімова Л.В. Податкова система в законах та нормативних актах, – К.: ІВЦ ДПА України, 2009 – 976 с.
2. Кармазін Т.І., Голишевська Л.В. Фіксований сільськогосподарський податок, як один з інструментів стимулювання сільськогосподарського виробництва. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:– http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchtei/2011_4/NV-2011-V4_27.pdf
3. Податковий кодекс України № 2856-VI (2856-17) від 23.12.2010. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

***Аннотація.** Проанализировано практику внедрения, преимущества и недостатки применения норм налогового кодекса для предприятий аграрной сферы производства. Предложены направления усовершенствования системы налогообложения сельскохозяйственных товаропроизводителей, обоснована необходимость поиска путей усовершенствования системы налогообложения с учетом ее стимулирующей составляющей.*

***Ключевые слова:** налогообложение предприятий, Налоговый Кодекс Украины, бухгалтерский учет, отчетность предприятий.*

***Summary.** It is analysed practice of introduction, advantage and lacks of application of norms of the tax code for the enterprises of agrarian sphere of manufacture. Directions of improvement of system of the taxation of agricultural commodity producers are offered, necessity of search of ways of improvement of system of the taxation taking into account its stimulating component is proved.*

***Keywords:** the taxation of the enterprises, the Tax Code of Ukraine, book keeping, the reporting of the enterprises.*